

Covenant & Conversation

ת"וב

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

RABİ LORD JONATHAN SACKS'İN (ה"צט) YAZI VE ÖĞRETİLERİNDEN

KORAH ÖZET

Güç ve Etki

Korah'ın isyanı, Moşe'nin liderliğinden duydukları hoşnutsuzlukla bir araya gelmiş birey ve grupların oluşturduğu bir çıkar ittifakıydı. Altın Buzağı günahından sonra liderliğin *behor*lardan (ilkdoğanlar) Levi kabilesine geçmiş olması nedeniyle haksızlığa uğradıklarını düşünen 250 *behor* vardı. Benzer şekilde Datan ve Aviram da Levilerin liderliğine hiç sıcak bakmıyordu. Korah bir Levi'ydi, ama göz ardı edildiğini hissediyordu. Aslında bu, boşa çıkmış ihtiraslar ve dar görüşlü kıskançlıklara dair çok tanıdık bir hikâyeydi. Hahamlarımız bunu "Gökler uğruna olmayan bir ihtilaf" diye adlandırmışlardır.

Ancak burada en olağanüstü olan nokta Moşe'nin tepkisidir. Moşe, ilk ve tek kez olmak üzere, görevinin doğruluğunu kanıtlamak için bir mucizeye başvurmakta, toprak açılıp Korah ve takipçilerini yutarsa, herkesin, onların Tanrı'yı kızdığını bileceğini ilan etmektedir.

Bu, Moşe'nin sadece birkaç *perek* önceki başka bir tepkisinden çok farklı görünmektedir. Eldad ve Medad kamp içinde peygamberlik etmeye başladıkları zaman Yeoşua bunu bir tehdit olarak görüp "Efendim Moşe, durdur onları" dediğinde, Moşe "Benim için mi kıskançlık duyuyorsun? Keşke A-Şem'in tüm halkı peygamber olsa ve A-Şem, ruhunu onların üzerine yerleştirse!" diye cevap vermişti.

Acaba Moşe neden peygamberliğini paylaşmaya hazır olmasına rağmen, Korah'ın meydan okumasına tahammül edememiştir? **Cevap, liderliğin iki şekli arasındaki farkta yatmaktadır: güç ve etki.**

Bizler bu ikisini birçok kez birbirine karıştırırız, ama aslında bunlar çok farklıdır. Gücünüz olduğunu ve bunu dokuz kişiyle paylaştığınızı düşünün. Şimdi, öncekine göre daha az güç sahibisinizdir. Güç, bölünerek işler. Şimdi bunun yerine, etki sahibi olduğunuzu ve bunu başka dokuz kişiyle paylaştığınızı düşünün. Bu durumda etkiniz azalmış olmaz; aksine, artar. Etki, çoğalarak işler.

Tora bu iki liderlik şeklini farklı rollere tahsis eder. Kralların gücü vardı. Vergi toplayabiliyor, ordular oluşturabiliyor, kanunlar koyabiliyorlardı. Peygamberlerin ise hiç gücü yoktu. Ordulara komuta etmiyorlar ve vergi toplamıyorlardı. Ellerindeki tek şey etkiydi - ama ne etki! Yeşayau, Amos ve Eliyau'nun sözleri bugün bile insanlara hâlâ ilham vermektedir. Çağdaşları olan krallar ise büyük ölçüde unutulmuştur.

Moşe bu iki rolün her ikisine sahipti. Ulusun lideri olarak güç sahibiydi; ancak aynı zamanda peygamberlerin de en büyüğüdü.

Bu da Tanrı'nın Moşe'ye Yeoşua'yı halefi olarak atmasını söylediği zaman yaşanan daha ilerideki bir olayla ilgili bir soruya açıklık getirir. Orada Moşe'ye hem "elini Yeoşua'nın üzerine koyması" hem de "görkeminden" birazını ona vermesi emredilir. Moşe, etkisini Yeoşua ile paylaşır ve bunu yaptığı zaman kendi etkisinde bir azalma olmaz. Hahamlarımız, etkiyi aktarmakla gücü aktarmak arasındaki farkı şöyle açıklamışlardır:

Etkinizi paylaşmak, bir kandil yakmak gibidir. Baştaki alev hiç azalmaz ve ışık, paylaşıldıkça sadece artar. Buna karşılık gücü paylaşmak, bir sıvıyı bir kaptan diğerine dökmek gibidir. Ne kadar dökerseniz, sizden o kadar azalır.

İşte şimdi, Eldad ve Medad ile Korah arasındaki farkı anlıyoruz. Eldad ve Medad, Moşe'nin peygamberlik ruhunu paylaşmışlardı. Moşe'nin gücünü değil, etkisini almışlardı. Bu bir tehdit değildi. Etki ne kadar paylaşılırsa o kadar büyük hale gelir. İyi amaçlarla kullanıldığı sürece iyi sonuçlar verir.

Korah ise güç peşindeydi. Güç sınırsız bir şekilde paylaşılmaz. "İki kral bir tacı paylaşabilir mi?!" diye sormuşlardı Hahamlarımız. Moşe belirleyici bir adım atmış olmasaydı Korah, Moşe'ye emanet edilmiş olan liderlik görevini baltalayacaktı. Günümüzde insanlar genellikle güç için mücadele ederler. Keşke bunun risklerinin farkına varabilselerdi. **Güç kullanımı başkalarını küçültür; etki ise onları büyütür. Bu, Yahudiliğin insanı en çok yücelten gerçeklerinden biridir. Hepimiz güce sahip değiliz; ama hepimiz iyi etkide bulunmaya kabiliz.**

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları

1. Üzerinizde en büyük etkiye sahip olan kişiyi düşünün. Kendinizi onun öğrencisi olarak kabul ediyor musunuz?
2. Moşe'nin yaşamınızı ne şekilde etkilediğini kelimelere dökebilir misiniz?
3. Dünyayı nasıl iyi yönde etkilemek istersiniz? Bunu yapmak için güce başvurmaya ihtiyacınız var mı?

Bir Ana Fikir

Güç ve etki arasındaki fark şudur: Güç böler, çünkü ne kadar paylaşırsak elimizdeki o kadar azalır. Etki ise çoğalır; başka bir deyişle, onu ne kadar paylaşırsak, etkimiz de o kadar artar.

Peraşayı Keşfedelim

HAZIRLAYAN: SARA LAMM

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN ÖĞRETİLERİNDEN ESİNLENİLMİŞTİR

Kısaca Peraşa

Korah; Datan, Aviram ve 250 saygın kişiyle birlikte Moşe ve Aaron'un liderliğine meydan okur. Hep birlikte, halkın haklı liderlerinin kimler olması gerektiğini sorgularlar, ulusa neden Moşe'nin liderlik etmesi ve Koenliğin neden sadece Aaron ve oğullarının elinde olması gerektiğini sorgularlar.

Tanrı, Moşe ve Aaron'un, bu roller için seçildiklerini açıkça gösterir ve isyan dramatik bir şekilde sona erer: toprak açılıp isyanın elebaşlarını yutarken, Moşe ve Aaron'a meydan okumak üzere tütsü getiren herkes ateş tarafından tüketilir. Halk şikâyete devam edince bir salgın patlak verir, ancak Aaron, Tanrı'nın huzurunda tütsü getirerek bunu durdurur. Bunun ardından Aaron'un konumu, diğer asalar arasında yalnızca kendi asasının çiçek açıp badem vermesiyle tasdik edilir.

Peraşa Bene Yisrael'in Koenlere ve Levilere vermeleri gereken armağanları listeler. Bunlar arasında tarım ürünlerinden ve *behor* hayvanlardan ayrılan payların yanı sıra başka kutsal sunular da vardır.

Peraşa Aktivitesi

Dalgalar

Herkes el ele tutuşacak. Katılımcıların her biri, kendisi üzerinde etki sahibi olmuş birinin adını söyleyecek ve bu etkiyi daha sonraları başka birine nasıl aktardığını anlatacak. Bir kişinin üzerinde etkisi olmuş birinden söz edildiğinde veya bu etkinin başka birine nasıl aktarıldığı anlatıldığında herkes tutuştuğu elleriyle hep birlikte bir dalga hareketi yapacak. Buradaki fikir, etkinin insanları nasıl harekete geçirebildiğini canlandırmaktır. Bir kişinin yarattığı etki, yeni dalgaların başlangıcı olabilir.

Aynı Sayfada

Ağustos 1923'te Rabi Meir Şapiro adında genç bir *rav*, Viyana'daki bir hahamlar konferansında ayağa kalkarak bir fikir ortaya attı. Dünyadaki her Yahudi'nin, nerede yaşıyor olursa olsun, yeni bir öğrenim rutinine başlayabileceği önerisinde bulundu. Bu rutine göre, herkes aynı programı takip ederek aynı gün içinde Gemara'nın ilk sayfasından başlayacak ve her gün Talmud'dan bir yaprak öğrenerek, *Şas'ı* (Gemara'nın tüm kitaplarını) tamamlayacaktı. Manchester'deki bir tesisatçı da Tel Aviv'deki bir haham da, her sabah aynı sözleri öğrenecekti. Bir büyükbaba, bir dükkân sahibi ve bir asker, dünyanın herhangi bir sokak köşesinde karşılaştıkları takdirde aynı konu üzerinde fikirlerini paylaşabilecekti. Rabi Meir Şapiro bu fikre *Daf Yomi* adını vermişti: "günde bir yaprak".

İnsanlar bu öneriye başlangıçta şüpheyle yaklaştı. Üç Yahudi'nin belirli bir şey üzerinde hemfikir olması bile çok enderdir. Aynı sinagog veya aynı okulda olsalar bile! Oysa bu girişim, dünyadaki herkesi, aynı rutini takip etmeye, aynı öğrenim planı üzerinde mutabık olmaya teşvik edecekti. Dahası, Talmud, 2.700'ü aşkın kitap yaprağı içerir. Bir öğrenim döngüsünü tamamlamak yedi buçuk yıl sürecekti. Bu büyük bir taahhüttü. İnsanların öğrenim programına bağlı kalmaları gereken süre çok uzundu.

Rabi Şapiro'nun ne parası, ne bir ekibi, ne de herhangi bir şeyi dayatma gücü vardı. Sadece fikrini paylaşmış ve bunun kök salacağına güvenmişti. 1933 yılında sadece 46 yaşındayken öldü. İlk döngü birkaç bin kişi tarafından başarıyla tamamlanmış ve ertesi gün, daha fazla öğrenme hevesiyle tüm döngüye yeniden başlamışlardı.

Bugün *Daf Yomi*, Yahudi dünyasındaki en dikkate değer olgulardan biridir. Dünya çapında milyonlarca kişi her gün aynı yaprağı öğrenmektedir. Yedi buçuk yıllık döngü sona erdiği zaman on binlerce kişi, New York, Yeruslayim ve dünyanın başka şehirlerinde büyük spor stadyumlarında toplanıp hep birlikte *Siyum A-Şas* (Talmud'un tamamlanması) adı verilen bir kutlama yapmaktadır. 2020'de gerçekleştirilen *Siyum A-Şas*'da 90.000'i aşkın katılımcı New Jersey'deki MetLife Stadyumu'nu tıka basa doldurmuştu. Rabi Şapiro, karşılıksız, koşulsuz ve hiçbir telif hakkı olmadan bir fikir paylaşmıştı. İsteyen herkese açıkça sunulmuş olan o fikir, Yahudi dünyasını, hiçbir bireyin, ne kadar zeki olursa olsun, tek başına başaramayacağı şekilde aydınlatmıştır.

Kartlar ve Sohbet

Kartlar ve Sohbet destelerimiz her *peraşa* için bir kart içermektedir. Kartın bir yüzünde Tora'dan, üzerinde düşünmek ve tartışmak üzere ilginç bir soru bulacaksınız. Diğer yüzde Rabi Sacks'tan, *peraşanın* üzerine yeni bir ışık tutacak bir fikri keşfedeceksiniz.

“... sen ve tüm cemaatin A-Şem'e karşı gelmek üzerine toplandınız.
Ve Aaron – o kim ki ona karşı şikâyetiniz olsun?”

- Bamidbar 16:11-12

Bir isyan patlak verir – ama gerçekler için değil, güç için.

SORU:

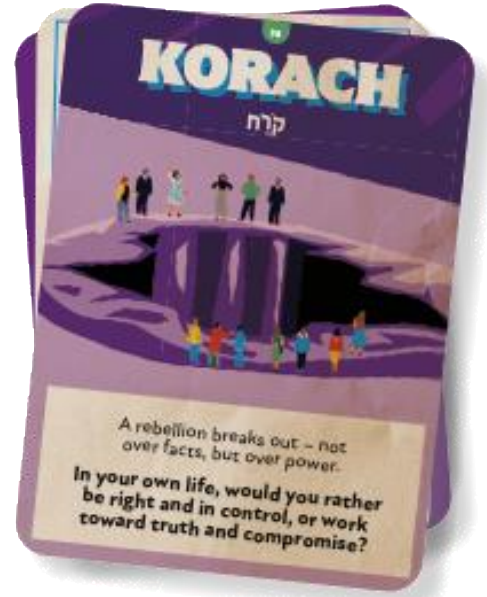
Kendi yaşamınızda haklı olup kontrolü elinizde tutmayı mı, yoksa gerçeğe ulaşmak için çalışıp ödün vermeyi mi tercih edersiniz?

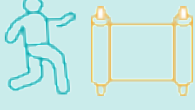
Rabi Sacks bunu şöyle açıklar:

“Gerçeğe ulaşmak uğruna yapılan bir tartışmada, eğer kazanırsanız, kazanırsınız; ama eğer kaybederseniz, o zaman da kazanırsınız, çünkü gerçek karşısında alınan yenilgi, aynı zamanda zafer de olan tek mağlubiyettir.

“Zafer uğruna yapılan bir tartışmada, eğer kaybederseniz, kaybedersiniz; ama eğer kazanırsanız, o zaman da kaybedersiniz, çünkü rakiplerinizi küçültmekle kendinizi de küçültürsünüz. Büyük liderler gücü değil, gerçeği; zaferi değil, iyileşmeyi ararlar.”

- **Kartlar ve Sohbet** hakkında daha fazlası için <https://rabbisacks.org/cards-and-conversation> bağlantısını ziyaret edebilirsiniz.

Pratikte Peraşa

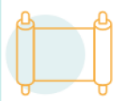
HAFTANIN MİTSVASI Levileri Desteklemek

Koenler ve Leviler, Erets Yisrael’de toprak mirasına sahip değildir. Bu yüzden tüm halkın onları armağanlarla, yani *teruma* gibi çeşitli paylarla desteklemesi gerekir. Tora toplumunda, yaşamlarını manevi liderlik ve öğretime adayanların, servet veya toprak gücü yoktur. Onların rolü bütünüyle etki üzerine kuruludur. Onları desteklemekle, toplum da manevi rehberliğin Yahudi yaşamında merkezi bir konumda kalmasını temin etmiş olur. Burada, manevi rehberliğe, en az ekonomik güç kadar değer vermekteyiz. Biz fiziksel zenginliğimizi paylaşıyoruz ve onlar da bereketlerini paylaşırlar.

PRATİK KONUŞALIM Günümüzde neyi paylaşıyoruz?

Bu çok hoş bir fikirdir, ancak para, mal ve mülk biriktirmeye başladığımız zaman, başka şeylerin etkisine kapılmak kolaydır; örneğin kontrol veya tanınma isteği gibi.

Moşe tarzı bir tavır edinebilmeye gayret etmemiz gerekir. Eldad ve Medad kampın içinde peygamberlik etmişlerdi, ancak Moşe bunu bir tehdit olarak algılamamıştı. Tüm halkın peygamber olmasını ümit ediyordu. Manevi zenginliğin, bir kandilden yararlanılarak başka bir kandili yakmak gibi olduğunu anlamıştı. Bu yapıldığında ilk kandilin ışığında hiçbir azalma olmaz. Kontrol için rekabet etmeyi bıraktığımız ve başkalarına nasıl olumlu yönde etki edebileceğimize odaklanmaya başladığımız zaman, Korah’ın zihniyetinden çıkar, gerçek liderliğin zihniyetine gireriz. Levileri desteklemek de, bu tür bir paylaşım temasını içeren pratik bir *mitsva*dır.

Şunu Bir Dene

GENÇ ÖĞRENCİLER

Bir kutu kurabiyeniz olduğunu düşünün. Onu arkadaşlarınızla paylaşırsanız size daha az kurabiye kalır. Güç bu şekilde işler. Şimdi gerçekten komik bir fıkra bildiğinizi düşünün. Onu arkadaşlarınıza anlattığınız zaman, siz hâlâ fıkrayı biliyor olursunuz, ama diğer herkes de gülüyor olur. İşte, etki de bu şekilde işler. Moşe bunu biliyordu. Sevgi ve bilgelik gibi iyi şeylerin yalnızca paylaşıldıkça büyüyeceğini anlamıştı.

İLERİ DÜZEYLİ ÖĞRENCİLER

Bu hafta boyunca, güç yerine etki üzerine odaklanmaya çalışın. Sahip olduğunuz bir beceriyi başka birine öğretin, öğreniminize yardımcı olmuş bir tavsiyeyi veya daha sağlıklı yaşamak için bildiğiniz bir tüyoyu başka biriyle paylaşın. Bilginizi veya iyiliğinizi başkalarıyla paylaşmanın sizde bir eksikliğe yol açmadığını, aksine kendinizi çok daha zengin ve memnun hissetmenizi sağladığını fark edin.

“Daima, güçten ziyade etkiyi seçin. Bu, insanları, dünyayı değiştirebilen insanlara dönüştürmeye yardım eder.”- Rabi Sacks

Katmanlı Öğrenim

Rabi Sacks'ın çeviri ve açıklamalarıyla Koren Sacks Humash'tan aktardığımız bakış açılarıyla, Tora'da adım adım ilerleyin. Her adım sizi biraz daha derine götürecektir ve tıpkı Rabi Sacks'ın öğrettiği gibi 'Sohbet olarak Tora'yı davet edecektir.

Ümit – ve Badem – Çiçek Açar

KATMAN 1: TORA'NIN METNİNE BAK - BAMIDBAR 17:23

”... וְהָיָה פֶּרֶחַ מִטֶּה-אֶהָרָן... וַיִּגְמַל שְׂקָדִים.”

KATMAN 2: RABI SACKS'IN ÇEVİRİSİNİ OKU

”... Ve işte – Aaron'un asası çiçek açmış... bademler vermişti...”

KATMAN 3: ANLAMI HAKKINDA DÜŞÜN

Korah'ın yenilgisi konuyu tamamen kapatmış değildir. Şimdi Tanrı her kabile başkanına, asasını bir geceliğine Mişkan'a koymasını emreder. Sabah olduğunda yalnızca Aaron'un asası yaşam belirtisi göstermiş, çiçek açmış ve badem vermiştir. Acaba Tanrı neden özellikle bu işareti belirlemiştir ve bu halk içindeki anlaşmazlığa neden son vermiştir? Çiçek açan bir badem dalının halka tam da bu anda verdiği mesaj nedir?

KATMAN 4: RABI SACKS'IN AÇIKLAMASINI ÖĞREN

“Bu çatışmayı bitiren şey, toprağın açılarak Moşe'nin rakiplerini yutmasıyla gerçekleşen mucize değil... Aaron'un, yaşam Tanrısı'nın seçilmiş aracı olduğunu gösteren gözle görülür bir simge olmuştur. Yakın Doğu'da badem ilk çiçek açan ağaçtır; beyaz renkteki çiçekleri kışın sonunu ve yeni yaşamın ortaya çıkışını işaretler. Badem çiçekleri ayrıca, Mişkan'da Aaron tarafından her gün yakılan Menora'daki altın çiçekleri de hatırlatır.

“Çiçek açan badem dalı, dolayısıyla, bir işaretten daha fazlasıdır. Yaşamın, ışığın, kutsiyetin ve Tanrı'nın dikkatli mevcudiyetinin çok yönlü sembolüdür. Casusların olayından sonra Moşe neredeyse imkânsız bir görevle karşı karşıya kalmıştı. Sağlıklarında hedeflerine ulaşamayacaklarını bilen bir insan topluluğuna nasıl liderlik edecekti? Sonunda, isyanı dindiren şey, Aaron'un asasının – kuru bir tahta parçasının – tekrar yaşama dönerek çiçek ve meyve vermesiyle gerçekleşen görüntü olmuştur. Halk kendisini çölde ölüme mahkûm bir topluluk olarak görmekteyken, şimdi kendisinin de meyveler verdiğini, çocukları olduğunu ve ebeveynlerin başladığı yolculuğu bu çocukların tamamlayacağını anlamıştır.”

Kendi sorularınızı da ekleyin! Öğrendiklerinizi Tora'daki diğer örneklere ve kendi yaşamınıza da uygulayın...

Aaron'un çiçek açan asası, hayatlarının boşa gittiğini düşünen insanlar için, birer başarısızlık timsali olmadıklarını belirten bir ümit mesajıdır. Tıpkı badem ağacı gibi onlar da yeni yaşam üretmişlerdi. Kendi hikâyeleri, çocukları tarafından geleceğe taşınacaktı. Gerçek etki için, tıpkı bir dal gibi, yalnızca meyve verme, yaşama devam etme ve ümit verme kabiliyeti gerekir.

1. Sizce Tanrı tartışmayı sona erdirmek için neden dramatik bir mucize yerine yaşayan, çiçek açan bir dalı seçmiştir?
2. Sizin yaşamınızda, nihai sonucu göremediğiniz zaman bile "meyve vermek" ne anlama geliyor?
3. Bu badem dalı imgesi, baştaki yazının, "etki, güçten daha uzun ömürlüdür" şeklindeki temasıyla nasıl bir bağlantı içindedir?

Koren Sacks Humash hakkında daha fazlası için <https://rabbisacks.org/books/the-koren-sacks-humash> bağlantısını ziyaret edebilirsiniz.

The Rabbi Sacks Legacy, Rabi Lord Jonathan Sacks'ın bir Tora öğretmeni, bir liderler lideri ve ahlaki bir ses olarak zaman üstü ve evrensel hikmetini devam ettirmektedir.

Rabi Sacks'ın birçok yazısını, yayınlarını ve konuşmalarını keşfetmek veya Legacy'nin çalışmalarını desteklemek için www.RabbiSacks.org, adresini ziyaret edin ve The Rabbi Sacks Legacy'yi sosyal medyada takip edin: @RabbiSacks

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.